

# Protocol Hoofdluis



## Inhoudsopgave

Inleiding	2
Algemene informatie over hoofdluis	2
Controle	3
Behandeling	3
Andere maatregelen en preventie	5
Luizencontrole school	6
Meest gestelde vragen en bronnen	8
Bijlagen	9

## Inleiding

Hoofdluis is op veel scholen een regelmatig terugkerend probleem en het is moeilijk om er vanaf te komen. Het heeft niets te maken met gewassen of ongewassen haar. Het is gewoon een kwestie van pech hebben. Hoofdluis verspreidt zich razendsnel dus hoe eerder we erbij zijn, hoe kleiner de kans is dat de hoofdluis zich uitbreidt.

In dit protocol vindt u meer informatie over hoofdluis. Ook staat er beschreven hoe we hoofdluis op De Wichelroede bestrijden. Hiervoor werken we samen met ouders die kinderen volgens een vast stramien controleren. Ook alle afspraken omtrent hoofdluis zijn vastgelegd in dit protocol. Door middel van dit document willen we hoofdluis zo vroeg mogelijk signaleren en adequaat bestrijden.

## Algemene informatie over hoofdluis

### Wat is hoofdluis?

De hoofdluis is een parasiet: het beestje leeft van mensenbloed. Hij zoekt graag behaarde en warme plekjes op zoals achter de oren, in de nek of onder een pony. Een volwassen hoofdluis is ongeveer 3 millimeter groot en grijsblauw of, nadat hij bloed opgezogen heeft, roodbruin van kleur. Mensen en alle diersoorten hebben een eigen luizensoort. Hondenluizen kunnen bijvoorbeeld niet op mensen overleven en andersom. De eitjes van de hoofdluis, de neten, zijn ongeveer 1 millimeter groot en grijswit. Ze lijken op roos. Het verschil is dat roos los zit, terwijl neten juist aan het begin van de haren kleven. Een hoofdluis kan kruipen en verspreidt zich in een hoog tempo. Een jonge luis is na 7-10 dagen volwassen en klaar om zelf weer eitjes te leggen. Hij leeft ongeveer één maand en legt in die tijd zo'n 250 eitjes. Snel ingrijpen, zoals haren kammen, is bij hoofdluis dus erg belangrijk.

### Hoe krijg je hoofdluis?

Hoofdluis kun je krijgen door lichamelijk contact met iemand die hoofdluis heeft. De luizen lopen van het ene hoofd naar het andere en niet via kleding. Springen kunnen ze niet. Kinderen tussen de 3 en de 12 jaar krijgen vaker hoofdluis omdat ze tijdens het spelen vaak letterlijk de hoofden bij elkaar houden.

### Wat is het verschil tussen luizen en neten?

De volwassen luis is een grijsblauw beestje van ongeveer 3 millimeter groot. Nadat hij bloed opgezogen heeft, is hij roodbruin. De eitjes, neten, zien eruit als grijswitte puntjes en kleven dichtbij de hoofdhuid aan de haren. Ze zijn lastig te verwijderen. Neten die dichtbij de hoofdhuid zitten, bevatten eitjes en daaruit komen weer nieuwe luizen. Als de neten een paar of meerdere centimeters van de hoofdhuid vandaan zitten, dan zijn de luizen uitgekomen en blijft er een lege neet achter. Als het haar groeit komen de uitgekomen neten steeds verder van de hoofdhuid af te zitten.

### Waarom is er vaak een hoofdluisplaag na de zomer- en herfstvakantie?

Na vakanties lijkt het vaak alsof er luizenplagen zijn doordat dan veel schoolkinderen gecontroleerd worden. Hoofdluis komt dan niet zozeer méér voor, maar wordt simpelweg vaker ontdekt.

### Is het erg om hoofdluis te hebben?

Hoofdluis is beslist geen drama en u hoeft uzelf niets te verwijten als uw kind hoofdluis heeft. Het is onschadelijk, maar het kan veel jeuk geven. En door krabben kunnen er infecties ontstaan. Het krijgen van hoofdluis heeft niets te maken met lichamelijke hygiëne.

## Controle

### Hoe ontdek je hoofdluis bij iemand?

Hoofdluis begint vaak met jeuk, maar niet altijd. Als u controleert kijk dan goed tussen de haren, vooral achter de oren en in de nek. U ziet de hoofdluizen dan bewegen. Ook als u geen luizen ziet maar wel grijswitte puntjes, is er waarschijnlijk sprake van hoofdluis. Die puntjes, de eitjes (neten), kunnen zich ontwikkelen tot luizen.

Doe de controle van het haar met een speciale fijntandige kam. Zo'n speciale kam wordt ook wel luizenkam genoemd. Deze kam is bedoeld om luizen uit het haar te kammen. Kam boven wit papier of de wasbak. De luizen zullen op het papier of in de wasbak vallen als kleine grijsblauw of roodbruin gekleurde spikkels. Wanneer u zonder kammen controleert, is de kans groot dat u luizen mist.

### Als ik luizen heb ontdekt, wat dan?

Neem dan de volgende stappen:

1. Informeer betrokkene dat u hoofdluis heeft geconstateerd. Informeer naar eerder uitgevoerde behandelingen of maatregelen.
2. Controleer alle gezinsleden.
3. Behandel betrokkene en alleen die gezinsleden die echt hoofdluis hebben.
4. Er zijn drie behandelmogelijkheden:
  - de uitkambehandeling: gedurende 2 weken het haar dagelijks doorkammen met een speciale fijntandige kam.
  - behandelen met antihooftluismiddel. Ook dan moet u het haar 2 weken dagelijks doorkammen met een speciale fijntandige kam. Na 1 week moet u de behandeling met het antihooftluismiddel herhalen.
  - Behandeling met warme lucht. Een speciaal apparaat, de AirAllé, doodt de luizen en eitjes door ze uit te drogen, niet door verwarming. De AirAllé is ook geschikt voor haarsoorten die moeilijk te kammen zijn. In Nederland is de AirAllé alleen verkrijgbaar voor professionals en te gebruiken bij kinderen boven de 4 jaar.

## Behandeling

### Hoe werkt de uitkambehandeling?

Kam gedurende 2 weken elke dag het haar met een speciale fijntandige kam, in combinatie met crèmespoeling. U gaat als volgt te werk:

- Maak het haar door en door nat. Verdeel crèmespoeling door het haar. Spoel dit niet uit.
- Bescherm de ogen met een washandje en kam dan eerst met een gewone kam de klitten uit het haar.
- Houd het hoofd voorover boven een wasbak of een stuk wit papier. Pak de speciale fijntandige kam en kam het haar van achter naar voren, tegen de hoofdhuid aan; start bij het ene oor en schuif, plukje voor plukje, na elke kambeweging op naar het ander oor. Vastgeplakte neten kunt u eventueel losweken door te deppen met azijn.
- Veeg tijdens de kambeurt de kam regelmatig af aan een wit papieren servet of zakdoek en kijk of u luizen ziet. Spoel gevonden luizen door de wc of wasbak.
- Na gebruik de kam goed reinigen met water en zeep en de luizen en neten verwijderen.

Als de uitkambehandeling niet heeft gewerkt dan kunt u dit herhalen in combinatie met een antihooftluismiddel.

### **Als ik kies voor een antihooftluismiddel, welk middel dan?**

Er zijn in Nederland verschillende antihooftluismiddelen verkrijgbaar in de vorm van een lotion of shampoo.

Deze middelen hebben de volgende werkzame stoffen:

- dimeticon
- malathion
- permethrine

Wilt u een antihooftluismiddel gebruiken, kies dan in ieder geval voor een geregistreerd geneesmiddel. Dit wil zeggen dat het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) het middel beoordeeld heeft op basis van kwaliteit, veiligheid en werkzaamheid.

Het gebruik van, een als geneesmiddel geregistreerd, antihooftluismiddel op basis van dimeticon heeft de voorkeur. Het antihooftluismiddel XT Luis Lotion is momenteel het enige geregistreerde geneesmiddel met dimeticon. Er zijn nog meer antihooftluis middelen met dimeticon, maar daar is de werkzaamheid niet van beoordeeld door het CBG. Tegen malathion en permethrine is de hoofdluis steeds vaker resistent (ongevoelig). Als deze middelen niet hebben gewerkt, probeer dan een antihooftluismiddel waar een andere werkzame stof in zit. Bij dimeticon is geen resistentie mogelijk, doordat het een andere werking heeft (het verstikt de luis).

Let op: een kind dat behandeld is met een antihooftluismiddel waar malathion in zit, mag op de dag van de behandeling niet zwemmen. Dit omdat chloor de werking van malathion tegen gaat. Vraag eventueel advies aan apotheek of drogist.

### **Hoe gebruik ik een antihooftluismiddel?**

Volg altijd de gebruiksaanwijzing. Verder is het belangrijk om na de behandeling de dode luizen met een speciale fijntandige kam uit het haar te kammen. Zo kunt u zien of er nog levende luizen in het haar zitten. Behandel het haar na een week nog eens met hetzelfde middel. Dat staat niet altijd in de bijsluiter, maar op die manier werkt het middel het best. Zoals gezegd, de antihooftluismiddelen moeten allemaal gecombineerd worden met de uitkambehandeling: gedurende 2 weken het haar dagelijks doorkammen met een speciale fijntandige kam.

### **Bestaan er natuurlijke middelen tegen hoofdluis?**

De uitkambehandeling is het meest natuurlijke middel tegen hoofdluis. Er bestaan middelen tegen hoofdluis die zijn gebaseerd op olie, maar daarvan is niet bewezen dat ze werken. Geregistreerde homeopathische geneesmiddelen tegen hoofdluis bestaan niet.

### **Wat kan ik gebruiken bij zwangerschap, borstvoeding of bij een baby?**

Bij zwangerschap en het geven van borstvoeding kunt u de kambehandeling met crèmespoeling volgen. Het gebruik van antihooftluismiddelen op basis van malathion en permethrine wordt afgeraden aan zwangeren en vrouwen die borstvoeding geven. Wij adviseren u antihooftluismiddelen op basis van dimeticon alleen te gebruiken in overleg met een arts.

Bij baby's onder de 6 maanden wordt de uitkambehandeling aanbevolen. De antihooftluismiddelen mogen bij zwangeren en baby's onder de 6 maanden alleen onder medisch toezicht worden gebruikt.

### **Wat als de hoofdluis na twee weken behandelen niet weg is?**

Als u kort na de behandeling weer hoofdluis ontdekt, hoeft dit niet te betekenen dat de behandeling niet heeft gewerkt. Er kan ook sprake zijn van een nieuwe besmetting. U kunt dan gewoon weer behandelen.

Als u een antihooftluismiddelen met de stoffen malathion of permethrine heeft gebruikt, is er kans dat er resistentie is opgetreden. Dat betekent dat de luis niet gevoelig is voor deze stoffen. Behandel dan met een antihooftluismiddel op basis van dimeticon, want daartegen is geen resistentie mogelijk. Let er goed op dat u dagelijks nauwkeurig het haar kamt met een speciale fijntandige kam. Dit is erg belangrijk voor het slagen van de behandeling.

## **Andere maatregelen en preventie**

### **Hoe zorg ik dat de hoofdluis zich niet verder verspreidt?**

Het is belangrijk aan iedereen te laten weten dat u hoofdluis heeft geconstateerd. De school of kinderopvang moet het bijvoorbeeld weten. En ook eventuele sportclubs, opa's, oma's, burens, oppassen en ouders van vriendjes. Anderen kunnen dan ook controleren en herinfectie voorkomen door mee te werken aan de andere maatregelen. Vooral op school is het belangrijk om alle kinderen uit een groep tegelijk te controleren. Bovendien moet de behandeling van kinderen met hoofdluis op één dag starten. Dit voorkomt dat de luizen zich toch nog verspreiden. Daarnaast is het advies om de hele schoolklas 2 weken later opnieuw te controleren.

### **Zijn er extra maatregelen in de omgeving nodig?**

Nee, luizen verspreiden zich hoofdzakelijk via haar-haarcontact. Er zijn weinig aanwijzingen voor verspreiding via de omgeving. Het effect van maatregelen zoals het wassen van beddengoed, knuffels, jassen en het stofzuigen van de auto is dan ook onvoldoende bewezen. Ook het effect van een luizencape op de verspreiding van hoofdluis is niet wetenschappelijk aangetoond.

### **Wat kan ik nog meer doen tegen hoofdluis?**

Luizen verspreiden zich snel, dus controleer meteen alle huisgenoten door hun natte haar te kammen met een speciale fijntandige kam. Als u geen luis vindt, herhaal dit kammen dan bij iedereen eens per week, gedurende 2 weken.

### **Kun je hoofdluis voorkomen?**

Dat kan nooit helemaal, maar regelmatig controleren scheelt veel werk achteraf.

### **Kun je met hoofdluis naar school, sportclub of kinderopvang?**

Ja, er is geen reden om thuis te blijven nadat de persoon met hoofdluis behandeld is. Wel is het belangrijk om het te melden op school, sportclub of kinderopvangcentrum.

## Luizencontrole school

Hoofdluis is vooral een probleem voor de omgeving vanwege het besmettingsrisico. In het bijzonder op scholen, waar veel mensen/kinderen bij elkaar komen kan deze besmetting gemakkelijk van het één naar het ander worden overgebracht. Om een hoofdluis epidemie te voorkomen hebben wij in overleg met de GGD regels vastgesteld hoe er het beste omgegaan kan worden met een hoofdluis besmetting op school.

### Stappenplan luizencontrole op school

#### **Het controleren:**

1. Henri van der Velden is de schoolcoördinator en zorgt ervoor dat het protocol wordt nageleefd bij de ouders en binnen het schoolteam (leerkrachten).
2. Femke van Balkom (onderbouw) en Eline Sint Nicolaas (bovenbouw) zijn de oudercoördinatoren van het controleteam, zij zorgen ervoor dat het controleteam van ouders op de hoogte is van het protocol en dat dit team goed functioneert. De school- en oudercoördinatoren overleggen regelmatig om de stand van zaken te bespreken.
3. Er zijn checklists met de voornamen van de leerlingen (geen achternamen i.v.m. privacy) per groep waarop na elke controle de bevindingen worden genoteerd door de ouders van het controleteam. De lijsten worden bewaard door de schoolcoördinator, deze zijn vertrouwelijk. De schoolcoördinator zorgt ervoor dat de lijsten up-to-date zijn.
4. Na elke vakantie worden alle kinderen gecontroleerd door de ouders van het controleteam. De oudercoördinatoren roosteren dagen in voor controles en eventuele her controles en geven dit door aan het controleteam, de leerkrachten en de ouders. De ouders worden voorafgaand aan de controle ingelicht (via de kalender in de schoolapp), zodat zij hun kinderen op voorhand kunnen controleren.
5. Onderbouw: de kinderen worden in de klas gecontroleerd, terwijl ze aan het werk zijn.  
Bovenbouw: de kinderen worden één voor één buiten de klas in een aparte ruimte gecontroleerd, waar ze steeds per groepje verzamelen. De controle gebeurt door grondig met de handen voorzien van witte latex handschoenen (plukje voor plukje) het gehele haar te doorzoeken. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan plekken, zoals achter de oren, de nek, de paardenstaart en de pony. Er wordt dicht op de hoofdhuid gecontroleerd. Als hulpmiddel worden er cocktailprikkers gebruikt om het haar in strengen te verdelen. Na de controle worden de cocktailprikkers weggegooid en nieuwe genomen. We gebruiken geen kam vanwege de kans op besmetting. Is er hoofdluis geconstateerd bij een kind, dan worden de handschoenen vervangen.
6. De groepsleerkracht belt de ouder(s)/verzorger(s) van het kind waarbij hoofdluis is geconstateerd. Het kind dient zo snel mogelijk thuis worden behandeld volgens de informatiefolder. Er wordt rekening gehouden met de gevoelens van het kind door hem/haar

niet direct naar huis te sturen. In de klas wordt voorkomen dat er direct hoofd-op-hoofd contact is met andere kinderen, maar het kind wordt niet geïsoleerd van de rest.

7. De ouders van de betreffende klas worden door de groepsleerkracht via de schoolapp op de hoogte gebracht van het feit dat er hoofdluis is geconstateerd.
8. Het kind kan de volgende dag, nadat het haar is behandeld, weer op school komen. De ouders worden tevens verzocht de overige gezinsleden te controleren op hoofdluis en zo nodig te behandelen.
9. Na het aantreffen van hoofdluis, wordt de betreffende klas na twee weken opnieuw gecontroleerd. De oudercoördinator informeert tijdig de ouders, het controleteam en de leerkrachten. Indien het probleem hardnekkig is, kan ik overleg nog een extra hercontrole gedaan worden.
10. De schoolcoördinator dient ervoor te zorgen, dat er in de klas uitleg wordt gegeven over hoofdluis. Dit moet voorkomen dat getroffen kinderen worden geplaagd/gepest.
11. Ouders die hulp willen bij het controleren van hun eigen kind thuis, voordat de controle op school plaats vindt, kunnen via de leerkracht de hulp inroepen van een ouder uit het controleteam. Voor uitgebreide informatie verwijzen wij de ouders naar het Landelijk Steunpunt Hoofdluis. <http://landelijksteunpunthoofdluis.nl/>

#### **De checklist:**

1. Het controleteam houdt alle resultaten van de controle alleen bij op de checklist.
2. Deze informatie dient discreet te worden behandeld.
3. Bespreek de checklist met de leerkracht en de oudercoördinator en niet met andere ouders van buiten het controleteam.
4. Bespreek met de leerkracht of er kinderen afwezig zijn door ziekte of dergelijke. Deze kinderen dienen later alsnog gecontroleerd te worden.
5. Controleer of de hercontrole na twee weken heeft plaatsgevonden in de klas waar de besmetting is geconstateerd.

#### **In het geval van een besmetting**

- De besmette kinderen worden door een andere controle ouder nogmaals gecontroleerd.
- In het geval van besmetting informeert de groepsleerkracht de ouders van het kind, zodat er eventueel voor een bestrijdingsmiddel gezorgd kan worden. Ouders worden gewezen op dit protocol op de website van de school.
- Alle kinderen uit de groep waarin besmetting plaats vindt krijgen een bericht via de schoolapp: "Er heerst hoofdluis op school".
- De na-controle wordt alleen gehouden in de groep(en) waar besmetting geconstateerd is. Dit wordt 2 weken na de eerste controle gedaan.
- Indien het probleem hardnekkig is, kan ik overleg nog een extra hercontrole gedaan worden.

## **Meest gestelde vragen van ouders.**

Regelmatig krijgen scholen vragen van ouders over hoofdluis, hoe dit te behandelen en wat er verder moet gebeuren om verspreiding te voorkomen. Hoofdluis kan op twee manieren worden behandeld:

1. Door grondig elke dag te kammen gedurende twee weken met een speciale luizenkam.
2. Door een anti-hoofdluismiddel te gebruiken **in combinatie met kammen** (zie punt 1).

Voor een uitgebreide instructie over de behandeling en het kammen verwijzen wij de ouders naar: [www.rivm.nl/hoofdluis](http://www.rivm.nl/hoofdluis) en/ of [www.landelijksteunpunthoofdluis.nl](http://www.landelijksteunpunthoofdluis.nl)

Voor algemene vragen over hoofdluis of eventueel dit protocol verwijzen wij U naar de schoolcoördinator (Henri van der Velden). Indien u meer inhoudelijke vragen over luis heeft, kunt u contact opnemen met onze GGD-verpleegkundige Karin Verhoeven. Te bereiken via: 013- 4643900 of per mail: [k.verhoeven@ggdhvb.nl](mailto:k.verhoeven@ggdhvb.nl)

Stel dat u luizen ontdekt, voordat de luizencontrole op school plaatsvindt, neem dan gelijk actie en behandel het haar volgens bovengenoemde instructie. Graag willen wij u verzoeken om op de dag van de controle aan de leerkracht door te geven dat u kind door u “behandeld” is, zodat dit aan de luizenmoeders doorgegeven kan worden (dode luizen of neten kunnen nog tot 2 weken nadien gevonden worden).

### **Feiten over hoofdluis.**

- Hoofdluizen kunnen niet springen, vliegen of zwemmen. Luizen lopen via het haar over van hoofd naar hoofd.
- Hoofdluis heeft niets te maken met wel of niet schoon zijn. Het kan iedereen overkomen.
- Immuniteit tegen hoofdluis bestaat niet. Er kan voortdurend een (her) besmetting plaats vinden. Er is onvoldoende bewijs dat preventieve middelen effectief zijn.
- Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond, dat luizencape's en/of zakken niet bijdragen aan het voorkomen van besmetting. Wanneer luizen gescheiden zijn van het menselijk lichaam kunnen ze maar kort overleven.
- Hoewel luizen niet kunnen zwemmen, verdrinken ze niet tijdens het zwemmen of wassen van de haren. Luizen kunnen ongeveer 2 uur overleven onder water.
- Het advies voor een grondige schoonmaak zoals het wassen van beddengoed, knuffels en kleding is niet langer van toepassing. Voor een hygiënisch gevoel kunt u dit natuurlijk wel doen.
- Een luis leeft van mensenbloed en kan ongeveer één maand oud worden. In die tijd kan een luis ongeveer 250 eitjes leggen. Regelmatig controleren is dan ook erg belangrijk

### **Bronnen.**

Folder RIVM luis in je haar? Kammen maar!

Landelijk steunpunt hoofdluis

Protocol Hoofdluis Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West augustus 2011

**Bijlage:** Instructies voor luizenouders.



# **Instructies voor luizenouders**

## **Algemeen**

- Luizenouders hebben alleen een controlefunctie. Verdere acties worden door de schoolcoördinator (Henri van der Velden) en eventueel de oudercoördinatoren uitgevoerd.
- Plaats van de controle: Onderbouw: de kinderen worden in de klas gecontroleerd, terwijl ze aan het werk zijn. Bovenbouw: de kinderen worden één voor één buiten de klas in een aparte ruimte gecontroleerd, waar ze steeds per groepje verzamelen. Bij twijfel: buiten de klas, uit het zicht van de andere kinderen, zodat de ouders elkaar onderling kunnen raadplegen.
- Een luizenouder blijft te allen tijde discreet, de resultaten van de controle worden alleen met de coördinatoren en de leerkracht gedeeld.
- U bent luizenouder voor een heel schooljaar. Aan het einde van het schooljaar zal er aan u gevraagd worden of u het jaar erna weer beschikbaar wilt zijn.

## **Planning controles**

- Alle klassen worden tegelijk gecontroleerd.
- De oudercoördinator communiceert de geplande luizencontrole data voor het hele schooljaar aan het begin van het jaar.
- (luizen)ouders en leerkrachten kunnen per mail worden herinnerd aan de controle.
- Indien je onverhoopt niet kunt op de afgesproken datum regel je zelf vervanging binnen de controlegroep. Informeer de oudercoördinator per mail wie je gaat vervangen.

## **De controle zelf**

- De oudercoördinator legt op de dag van de controle in elke groep een checklist, handschoenen en cocktailprikkers klaar.
- De cocktailprikkers worden gebruikt om het haar in strengen te verdelen en te controleren. Na de controle van elk kind worden de cocktailprikkers weggegooid en nieuwe genomen. We gebruiken geen kam vanwege de kans op besmetting.
- Bij controle van het jaar extra aandacht geven aan de warmste plaatsen op het hoofd: achter de oren, de nek, de paardenstaart en de pony.

### Resultaten van de controle

- De resultaten van de controle worden op de eerder genoemde lijst geregistreerd.
- De oudercoördinator brengt de groepsleerkracht op de hoogte van de besmette kinderen.
- De groepsleerkracht licht de ouders in van het kind waarbij hoofdluis is gesignaleerd.
- De checklisten worden vernietigd.
- De oudercoördinator informeert de leerkracht en overhandigt de nodige correspondentie voor de ouders via de schoolapp.
- De leerkracht zorgt ervoor dat de overige ouders geïnformeerd worden via de schoolapp.
- De leerkracht laat weten wanneer het kind dat afwezig was tijdens de controle weer op school komt, zodat deze alsnog gecontroleerd kan worden door een ouder van de controlegroep.

Henri van der Velden is de schoolcoördinator en is verantwoordelijk voor de organisatie van de luizencontroles en het aanspreekpunt voor alle betrokkenen.

Eline Sint Nicolaas (bovenbouw) en Femke van Balkom (onderbouw) zijn de oudercoördinatoren en zijn het aanspreekpunt voor de controlerende ouders en zien er op toe dat de controle volgens het protocol wordt uitgevoerd.